

**Po ponad roku przygotowań Jarosław Gowin
zaprezentował projekt **Konstytucji dla Nauki****

Blisko trzy tysiące przedstawicieli środowiska akademickiego, gospodarki, biznesu oraz organizacji pozarządowych zgromadziło się w Krakowie, aby wziąć udział w największym wydarzeniu w polskiej nauce i szkolnictwie wyższym w najnowszej historii Polski. Jarosław Gowin zaprezentował dzisiaj Konstytucję dla Nauki, czyli projekt reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce, który powstał z inicjatywy oraz we współpracy ze środowiskiem akademickim. Jest to reforma inna niż wszystkie, ponieważ prace nad projektem trwały ponad rok, a wypracowana propozycja jest wciąż otwarta na uwagi zainteresowanych. Nowe regulacje mają uwolnić potencjał i możliwości polskiej nauki, a także znacząco podnieść jakość kształcenia studentów i doktorantów. Opracowano również szczegółowy harmonogram wdrażania poszczególnych rozwiązań, poczynając od 1 października 2018 roku, a kończąc w 2026 roku.

W dniach 19-20 września w Centrum Kongresowym ICE w Krakowie odbywa się Narodowy Kongres Nauki, który finalizuje ponad roczny etap przygotowań projektu reformy systemu nauki i szkolnictwa wyższego. „To reforma, którą po pierwsze: postulowało – po drugie: zaproponowało w swoich głównych założeniach – i po trzecie: uczciwie i rzetelnie przedyskutowało samo środowisko akademickie.” – powiedział wiceprezes rady ministrów, minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin, który zaprezentował dzisiaj założenia Konstytucji dla Nauki. Od ponad roku trwały intensywne prace, debaty i konsultacje nad projektem reformy, a dziewięć konferencji tematycznych Narodowego Kongresu Nauki skupiło łącznie tysiące osób dyskutujących nad przyszłością polskiej nauki i szkolnictwa. „Wielka reforma to zbyt poważna sprawa, żeby zostawić ją wyłącznie politykom” – powiedział Jarosław Gowin parafrazując słowa gen. Charles’a de Gaulle’a, podkreślając tym samym rolę jaką odegrało środowisko akademickie w tworzeniu przedstawionego projektu. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego już w lutym 2016 roku ogłosiło konkurs na projekty założeń reformy „Ustawa 2.0”, w ramach którego trzy z piętnastu aplikujących zespołów eksperckich zaprezentowało w marcu 2017 roku własne propozycje zmian systemu. Na bazie tych wszystkich elementów, resort opracował Konstytucję dla Nauki. „Za nami wiele wspólnego namysłu i pracy nad filarami reformy – natomiast przed nami jeszcze doszlifowanie konkretnych przepisów, mechanizmów i rozwiązań” podkreślił Gowin zapowiadając dalsze konsultacje społeczne, uzgodnienia międzyresortowe oraz wysłuchanie publiczne projektu na etapie parlamentarnym.

Konstytucja dla Nauki jest propozycją szerokich rozwiązań systemowych uwzględniających m.in. nowy model skutecznego zarządzania uczelniami, zmianę kształcenia doktorantów, nowe ścieżki kariery akademickiej, łączenie potencjału dyscyplin naukowych, a także zwiększenie finansowania nauki

i szkolnictwa wyższego w Polsce. Reforma porządkuje i ujednolica prawo o systemie szkolnictwa wyższego i nauki. Obecnie obowiązująca ustawa była nowelizowana kilkadziesiąt razy, a regulacje dotyczące systemu w wielu przypadkach były ze sobą niespójne. Konstytucja dla Nauki ogranicza regulacje o charakterze ustawowym do najważniejszych kwestii systemowych, dając tym samym większą autonomię uczelniom przy tworzeniu wewnętrznych regulacji.

Zwiększenie autonomii uczelni

Konstytucja dla Nauki łączy się z podniesieniem znaczenia statutu uczelni, a także zwiększeniem roli rektora. W rozwoju szkoły wyższej ma pomóc nowy organ – rada uczelni, która w ponad połowie będzie się składać z przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Jednocześnie dochowana zostaje najważniejsza tradycja akademicka – to sama wspólnota uczelni będzie dokonywała wyboru władz szkoły. Dodatkowo uczelnia będzie oceniana jako całość, a nie jako poszczególne wydziały, co spowoduje wzmocnienie współpracy pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami nauk oraz otworzy nowe możliwości.

Nowy model kształcenia doktorantów

Całkowitej przebudowie ulega model kształcenia doktorantów w Polsce. Mimo dynamicznego wzrostu liczby doktorantów po 2008 r. (wzrost liczby doktorantów o 1/3, a uczestników stacjonarnych studiów doktoranckich – o blisko 2/3) w znikomym stopniu zmieniła się liczba nadawanych stopni doktora, która zatrzymała się na poziomie 6 tys. rocznie. Z drugiej strony, mamy relatywnie niską, w porównaniu do krajów rozwiniętych, liczbę nadawanych stopni doktora. Konstytucja dla Nauki wprowadza szkoły doktorskie oraz zachowuje tryb eksternistyczny. Szkoła doktorska będzie mogła być utworzona docelowo dla co najmniej dwóch dyscyplin naukowych (według nowej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin), w których uczelnia posiada co najmniej kategorię B+ uzyskaną w ramach ewaluacji jakości działalności naukowej. Dodatkowo każdy doktorant będzie miał zapewnione stypendium doktorskie, a także zostaną wdrożone projakościowe rozwiązania takie jak m.in. ocena śródkresowa, ewaluacja szkół doktorskich czy jawność prac doktorskich.

Zwiększone finanse

W ramach obecnych regulacji uczelnia publiczna mogła otrzymywać kilkadziesiąt strumieni finansowania, każdy z odrębnymi zasadami co do możliwego zakresu wydatkowania środków. Taka liczba uniemożliwiała prowadzenie elastycznej gospodarki finansowej uczelni i wymagała "znakowania każdej złotówki". Konstytucja dla Nauki wprowadza istotną integrację strumieni finansowania, co zapewni dużo sprawniejsze zarządzanie przepływami finansowymi w samej uczelni, a tym samym znacznie uelastyczni wydatkowanie otrzymywanych środków. Zmiany nie oznaczają uszczuplenia środków budżetowych. *"Od początku powtarzałem, że reforma musi iść w parze ze zwiększeniem nakładów na naukę i że dołożę wszelkich wysiłków, aby tak się stało."* - podkreślił Jarosław Gowin podczas Narodowego Kongresu Nauki wskazując

na uruchomione dodatkowe finanse na rzecz nauki i szkolnictwa wyższego. W 2017 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wspólnie z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju przeznaczyło miliard złotych na konkurs "Zintegrowane Programy Uczelni". Dodatkowo koalicja rządząca ogłosiła już, że w przyszłorocznym budżecie na naukę zostanie przeznaczony miliard złotych więcej niż w roku bieżącym. *„W najbliższych dniach wraz z premierem Morawieckim prześlemy informację, jak zamierzamy wykorzystać dobry stan tegorocznego budżetu do zwiększenia nakładów na naukę jeszcze w roku 2017”* – dodał Gowin.

Rozwiązania dla studentów

Obecnie zauważalne jest niedopasowanie struktury systemu szkolnictwa wyższego do wyzwań społecznych i gospodarczych. W badaniach Bilansu Kapitału Ludzkiego, prowadzonych w latach 2009-2014 w warunkach wysokiego bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży, ponad trzy czwarte pracodawców poszukujących pracowników wskazywało, że nie może znaleźć osób o właściwych kompetencjach. Dlatego nowe regulacje wzmacniają rolę studiów o profilu praktycznym oraz ułatwiają prowadzenie studiów interdyscyplinarnych. Konstytucja dla nauki utrzymuje dotychczasowe prawa i przywileje studentów, takie jak m.in. zasadę bezpłatności studiów stacjonarnych w uczelniach publicznych, system stypendialny oraz zniżki jak np. 50% ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej. Dodatkowo reforma wprowadza nowe rozwiązania w zakresie realnej ochrony praw studenta - w miejsce dotychczasowego modelu zawierania umów student-uczelnia wprowadzony zostaje skuteczniejszy system sankcji dla uczelni za łamanie praw takich jak dokonanie zmiany w opłatach, czy zbyt późne wydanie dyplomu swojemu absolwentowi.

Nowe ścieżki kariery akademickiej i zniesienie obowiązku habilitacji

Konstytucja dla nauki tworzy równorzędną ścieżkę kariery dla wybitnych dydaktyków. Dotychczas na stanowisku odpowiadającemu stanowisku profesora uczelni – profesora nadzwyczajnego – można było zatrudnić, co do zasady, osobę posiadającą co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. Reforma udrażnia ścieżkę dydaktyczną kariery akademickiej: aby realizować swój awans zawodowy do szczybla stanowiska profesora uczelni nauczyciel akademicki nie będzie musiał posiadać habilitacji. Konstytucja dla nauki znosi obowiązek habilitacji, jednak sam stopień utrzymuje, jak podkreślił Jarosław Gowin podczas NKN - *„habilitacja będzie tak jak dotychczas przepustką do promowania doktorów i recenzowania rozpraw doktorskich. Uprawnienia do nadawania habilitacji zachowają uczelnie i instytuty naukowe, które w danej dyscyplinie naukowej uzyskują kategorię A lub A+.”* Nowym rozwiązaniem wprowadzanym przez reformę jest ułatwiony proces uzyskiwania habilitacji dla najwybitniejszych badaczy, którzy uzyskują prestiżowe granty naukowe.

MATERIAŁY PRASOWE

Pełen zakres zmian, które wprowadza reforma systemu szkolnictwa wyższego i nauki znajdują się na stronie www.konstytucjadlanauki.gov.pl. Uwagi i opinie można zgłaszać do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego za pośrednictwem poczty tradycyjnej oraz elektronicznej.

Etap legislacyjny projektu: konsultacje społeczne i uzgodnienia międzyresortowe.

Dodatkowych informacji dla mediów udziela:

Katarzyna Zawada

Rzecznik prasowy MNiSW

katarzyna.zawada@nauka.gov.pl

tel. 601 367 557

Biuro prasowe MNiSW:

media@nauka.gov.pl

tel. 22 52 92 651

faks 22 50 17 199

Materiały dla mediów:

konstytucjadlanauki.gov.pl/dla-mediow